

Mia Laihon (kok) lakialoitteen (LA 106/2020) perustelut eivät täytä lain säätämisen vaatimuksia.

Laihon lähete keskustelun esittelypuheenvuoron [1] väitteissä on selviä puutteita.

Eurooppalaisten arvojen mukainen laki täyttää seuraavat kolme vaatimusta:

1. Lain on perustuttava varmistetuille ja dokumentoiduille tosiasioille
2. Lain on perustuttava todelliselle tarpeelle
3. Lain on perustuttava jo Ranskan vallankumouksessa vaadittuihin kolmeen peruspilariin: vapaus, veljeys (heikommista pidetään huolta) ja tasa-arvo, joista on tullut eurooppalaisten yhteiskuntien perusarvot

Eduskunnan lähete keskustelun 19.10.2021 esittelypuheenvuorossaan [1] Mia Laiho perusteli lakialoitettaan LA 106/2020 [2] seuraavasti:

- a) Toistuvasti nousee esiin räikeitä tapauksia, joissa vakavasti sairaalle ihmiselle on tarjottu uskomuksiin perustuvia parantavia hoitoja, mikä on johtanut hoidon viivästymiseen ja jopa terveyden vaarantumiseen.
- b) Samalla ihmisten epätoivoista tilannetta on voitu käyttää hyväksi ja ihmisillä on voinut mennä merkittäviä summia myös rahaa näihin hoitoihin, joiden on uskoteltu parantavan heidän sairauttaan.
- c) Siinä missä terveydenhuollossa valvotaan hoidon onnistumisia, laatua, haittoja sekä tehdään tarkkoja valvontatoimia yksiköihin, ovat vaihtoehtohoidot ja niiden antajat seurantojen ulkopuolella.
- d) Ja lisäksi näitä hoitoja kaupataan luonnollisen turvallisina aivan kaikille ikään ja sairaushistoriaan katsomatta.
- e) Vaihtoehtohoitojen antajilla ei tarvitse olla potilasasiakirjoja, potilasvakuutuksia, haittavaikutusrekisteriä eikä jälkivalvontaa. Jälkivalvontaa on vain, jos poliisille tehdään pieleen menneestä hoidosta tutkintapyyntö tai rikosilmoitus.
- f) Jos haetaan sairauden hädässä apua, ihminen harvoin kykenee arvioimaan tarjottujen palveluiden laatua.
- g) Tämän lain tarkoitus on myös korostaa yhteistyön merkitystä terveydenhuollon työntekijöiden ja vaihtoehtohoitojen antajien välillä.
- h) Lailla turvataan myös asiakkaan oikeudet saada monipuolista, tutkittua ja näyttöön perustuvaa hoitoa tilanteessa, jossa oma terveys on uhattuna vakavan sairauden takia.
- i) Vaihtoehtohoitoja ei siis kielletä ottamasta, mutta potilaan ja vaihtoehtohoitojen antajan oikeuksien takia vaihtoehtohoitojen antajan on varmistettava vakavasti sairailta ja haavoittuvassa asemassa olevilta, onko asiakas vaivan takia terveydenhuollon piirissä.

Laihon perusteluista a) – i) yksikään ei täytä lain säätämisen vaatimuksia 1, 2 ja 3.

Käyn läpi Laihon perustelut yksitellen.

Tässä dokumentissa käsitteillä *luontaishoito*, *täydentävä ja vaihtoehtoinen hoito*, *CAM-hoito* (*Complementary and Alternative Medicine*) tarkoitetaan samaa asiaa.

a) Laihon perustelu a) ei täytä lain säätämisen vaatimusta 1. Laiho ei viittaa mihinkään tilastoon (Valviran, THL:n, poliisin, oikeuslaitoksen tai jonkin muun luotettavan lähteen tilastoon) eikä mainitse mitään muutakaan lähdettä, johon hänen väitteensä perustuu. Ennen kuin tilastot esitetään väitettä on syytä pitää epätotena. **Johtopäätös: Laihon lakialoite ei täytä lain säätämisen 1. vaatimusta.**

b) Laihon perustelu b) ei täytä lain säätämisen vaatimusta 1. Laihon käyttämä sananmuoto: ”on voitu käyttää hyväksi”, ”on voinut mennä merkittäviä summia myös rahaa” jo kertoo, että hänellä ei ole väitteensä tueksi dokumentoituja tosiasioita, vaan kyse on hänen omasta mielipiteestään. **Johtopäätös: Laihon lakialoite ei täytä lain säätämisen 1. vaatimusta.**

c) Laihon perustelu c) ei täytä lain säätämisen vaatimusta 2. Omavalvonta on valvontaa siinä missä viranomaisen tekemä valvonta ja käytössä hyvin monilla aloilla. Jokainen koulutettu luontaishoitaja haluaa potilaansa parasta. Omavalvonta on normaali tapa toimia. Siihen kuuluvat itsestään selvänä jokaisella käyntikerralla hoidon onnistumisen ja mahdollisten haittoja tarkistaminen. Tutkimuksen mukaan täydentäviä ja vaihtoehtoisia hoitoja käyttää vuosittain miljoona suomalaista [3]. Siihen verrattuna Kilpailu- ja Kuluttajavirastoon (KKV) tulleiden viranomaisilmoitusten määrä viidestä keskeisestä hoitomuodosta (akupunktio, homeopatia, vyöhyketerapia, aromaterapia ja hypnoosi) on pieni: Vuonna 2019 KKV sai 10 ilmoitusta ja vuonna 2020 11 ilmoitusta. KKV ei kerro kuinka moni eteni kuluttaja-asiamiehen käsittelyyn [4]. Eli noin joka sadastuhannes täydentäviä ja vaihtoehtoisia hoitoja käyttävistä teki ilmoituksen KKV:lle, se on 0,001% hoitoja käyttävistä. Luontaishoitajien omavalvonta toimii siis hyvin. **Johtopäätös: Laihon lakialoite ei täytä lain säätämisen 2. vaatimusta.**

d) Laihon perustelu d) ei täytä lain säätämisen vaatimusta 1. Laiho ei viittaa mihinkään tilastoon (Valviran, THL:n, poliisin, oikeuslaitoksen tai jonkin muun luotettavan lähteen tilastoon) eikä mainitse mitään muutakaan lähdettä, johon hänen väitteensä perustuu. Ennen kuin tilastot esitetään väitettä on syytä pitää epätotena. KKV:oon tulleiden viranomaisilmoitusten määrän perusteella (11 kpl v. 2020), luontaishoidot ovat hyvin turvallisia [4]. **Johtopäätös: Laihon lakialoite ei täytä lain säätämisen 1. vaatimusta.**

e) Laihon perustelu e) ei täytä lain säätämisen vaatimusta 1 eikä 2. Omavalvonta toimii ja siihen kuuluu itsestään selvänä potilasasiakirjat. Jokainen luontaishoitoja ammatikseen tekevä pitää myös huolta siitä, että jokaisella potilaalla on hänen yhteystietonsa ja potilas voi ottaa tarvittaessa yhteyttä. Jokainen koulutettu luontaishoitaja tietää oman alansa hoitomuotojen riskit ja mahdolliset haittavaikutukset ja osaa arvioida milloin mikäkin hoitomuoto tai -tapa sopii potilaalle. KKV:lle tulleiden ilmoitusten määrä (11 kpl v. 2020) osoittaa, että luontaishoitajat ovat erittäin ammattitaitoisia ja luontaishoidot ovat hyvin turvallisia [4]. Suomessa toimivat vakuutusyhtiöt eivät myönnä luontaishoitajille samanlaista potilasvakuutusta kuin Valviran rekisterissä oleville. Se on selvä epäkohta, jonka Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö voisi ratkaista vaikuttamalla vakuutusyhtiöihin. Laiho toteaa: ”Jälkivalvontaa on vain, jos poliisille tehdään pieleen menneestä hoidosta tutkintapyyntö tai rikosilmoitus.” Laiho ei viittaa poliisiin eikä oikeuslaitoksen tilastoon eikä mihinkään muuhunkaan tilastoon eikä mainitse mitään muutakaan lähdettä, joten kyseessä lienee vain Laihon ajatuksissa oleva uhkakuva. Luontaishoitoalan Foorumi ry:ssä ei tiedetä yhtäkään tapausta, jossa oikeudessa olisi syytetty luontaishoitajaa – puhumattakaan että olisi tuomittu – virheellisestä luontaishoidosta. Kuhne-hoidot eivät kuulu luontaishoitoihin. Ylilääkäri Hannu Lauerman mielipidekirjoituksen [5] perusteella voi päätellä, että 20 viime vuoden aikana vakavia hoitovirheitä olisi täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen piirissä ja ympärillä tapahtunut 5 kappaletta, joista vain yhdestä on tullut tuomio. Siinäkin ei ole kyse hoitovirheestä vaan

seksuaalisesta hyväksikäytöstä. [5] Vertailun vuoksi: 20 viime vuoden aikana THL:n arvion perusteella [6] suomalaisen sairaanhoidon hoitovirheisiin on kuollut 14 000 – 34 000 ihmistä. **Johtopäätös: Laihon lakialoite ei täytä lain säätämisen 1. eikä 2. vaatimusta.**

f) Laihon perustelu f) ei täytä lain säätämisen vaatimusta 2. Jokainen koulutettu ja omaan ammattiyhdistykseensä kuuluva luontaishoitaja hyväksyy myös ammattiyhdistyksensä eettiset säännöt. Yhdistys myös pitää huolta siitä, että jokaisella yhdistyksen jäsenellä (poislukien opiskelijajäsenet) on vaadittu koulutus. Yhdistys myös normaalisti huolehtii lähipiiriinsä kuuluvien koulujen valvonnasta. Tämän perusteella alansa ammattiyhdistykseen kuuluva luontaishoitaja pyrkii tekemään aina laadukasta työtä. Monilla luontaishoitajilla on takanaan vaikeasta sairaudesta selviäminen, joten heidän elämänsänsä on usein lämmin, potilasta ja elämää ymmärtävä ja kunnioittava. Valitettavasti jokaisella alalla on harvinaisia yksilöitä, jotka eivät noudata aina alansa eettisiä normeja. Näin on poliisissa, lääkärinkunnassa ja sairaanhoitajissa niin kuin olemme dokumentoiduista julkisuuteen tulleista tapauksista nähneet. Valitettavasti niitä voi olla myös luontaishoitajien ammattikunnassa. Jos 6000 – 8000 luontaishoitajan joukossa on yksi eettisistä ohjeista poikkeava, se ei oikeuta kieltämään luontaishoitoja. Jos palvelu ei vastaa luvattua palvelua, valitusta varten on olemassa Kilpailu- ja kuluttajavirasto, jonne voi tehdä ilmoituksen. Ketkuja varten on Rikoslaki, jossa mm. 21. luvun pykälä 5 ja 6 voidaan käyttää [7]. Tampereen yliopiston tutkimuksen mukaan 54–86 % (hoitomuodosta riippuen) koki saaneensa apua käyttämästään hoidosta [8, Taulukko 1 s. 48]. **Johtopäätös: Laihon lakialoite ei täytä lain säätämisen 2. vaatimusta.**

g) Laihon perustelu g) ei täytä lain säätämisen vaatimusta 3. Laiho esittää, että laki edistäisi tasa-arvoa ja yhteistyötä luontaishoitajien ja terveydenhuollon ammattilaisten välillä. Suomessa ei ole sellaista yhteistyön perinnettä. Luontaishoitajien perustiedot eivät kuulu lääkäreiden eikä muun terveydenhoitohenkilöstön koulutukseen. Näistä syistä tämä lakiehdotus ei edistä tasa-arvoa eikä yhteistyötä vaan päinvastoin synnyttää lisää raja-aitoja, kyräilyä ja kyttäystä luontaishoitajien ja terveydenhoitohenkilökunnan välille. Näin on käynyt Ruotsissa, jossa on pitkään ollut voimassa lakiehdotuksen kaltainen rajoittava laki. Siksi Ruotsissa rajoittavaa lainsäädäntöä halutaan uudistaa. Sitä varten Ruotsin hallitus päätti 27.4.2017 antaa erityiselle selvitysmiehelle tehtäväksi kartoittaa ja selvittää useita CAM-hoitoja koskevia avoimia kysymyksiä. Yksi selvitystyöryhmän ehdotuksista on, että uusien hoitomenetelmien omaksuminen terveyden- ja sairaanhoidon piiriin ei saa riippua niiden alkuperästä [9]. Yhteistyön esimerkkiä on näyttänyt Sveitsi, joka yli 10-vuotta kestäneen prosessin jälkeen päätti, että antroposofinen lääketiede, homeopatia, fytoterapia (kasvilääkintä) ja perinteinen kiinalainen lääketiede kuuluvat sairausvakuutuksen piiriin pysyvästi 1.8.2017 alkaen. Akupunktio kuului jo aiemmin. Prosessin osana oli noin 5 vuotta kestänyt tieteellinen arviointihanke. [10] Sen perusteella kaikki EU:n jäsenmaat voisivat tehdä saman päätöksen kuin Sveitsi. **Johtopäätös: Laihon lakialoite ei täytä lain säätämisen 3. vaatimusta.**

h) Laihon perustelu h) ei täytä lain säätämisen vaatimusta 2. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista [11] täyttää kohdan h) tavoitteen erinomaisesti. Erityisesti pykälä 3: ”Oikeus hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon ja siihen liittyvään kohteluun”. Laihon lakialoite on ristiriidassa pykälän 6 kanssa, joka säätää potilaan itsemääräämisoikeudesta: ”Potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan.” [11] Laihon lakialoite näkee kaikki raskaana olevat naiset, kaikki syöpää sairastavat, kaikki epileptikot, kaikki diabeetikot, kaikki mielisairautta sairastavat ja kaikki vakavaa sairautta sairastavat ”vähä-älyisinä”, jotka eivät kykene selvittämään ja ajattelemaan asioita ja ovat siksi kyvyttömiä päättämään itse omasta hoidostaan. Voiko 650 000:ta suomalaista (11,7% kansasta) enää pahemmin loukata? **Johtopäätös: Laihon lakialoite ei täytä lain säätämisen 2. eikä 3. vaatimusta.**

i) Laihon perustelu i) ei täytä lain säätämisen vaatimusta 2. Ensiksi, lakialoitteen säädösosa ei tällaista säädä. Toiseksi, tämä on arkipäivää luontaishoitajille. Jokainen koulutettu ja omaan ammattiyhdistykseen kuuluva luontaishoitaja noudattaa oman ammattiyhdistyksensä eettisiä ohjeita. Luontaishoitajat pyrkivät potilaan kannalta parhaaseen hoitotulokseen. Siksi luontaishoitajat varmistavat potilaalta, jolla on vakava sairaus tai jonka oireet viittaavat vakavaan sairauteen taikka on muu syy epäillä vakavaa sairautta, onko hän käynyt lääkärissä ja onko hän lääkärin hoidossa. Jos vastaus on ei, häntä kehoitetaan menemään välittömästi lääkäriin. Tutkimuksen mukaan "CAM-hoitojen ja valtavirtalääketieteen käyttö eivät olleet tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä toisiinsa eli CAM-hoidot eivät vähentäneet valtavirtalääketieteen käyttöä." [8 s. 53] **Johtopäätös: Laihon lakialoite ei täytä lain säätämisen 2. vaatimusta.**

Yhteenveto: Laihon lakialoitteensa esittelypuheenvuorossa esittämistä perusteluista yksikään ei täytä eurooppalaisia lain säätämisen vaatimuksia. Tästä syystä esitämme, että Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta jättää Laihon lakialoitteen huomioimatta.

Viitteet:

[1] Mia Laihon esittelypuheenvuoro lakialoitteestaan ”Lakialoite laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta”.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/PoytakirjaAsiakohhta/Sivut/PTK_120+2021+5.aspx

[2] Mia Laiho (kok): Lakialoite LA 106/2020 vp ”Lakialoite laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta”.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lakialoite/Sivut/LA_106+2020.aspx

[3] Kuinka moni suomalainen käyttää vuosittain luontaishoitoja European Social Surveyn 2014 mukaan. Luontaishoitoalan Foorumin verkkosivu:

<https://www.luontaishoitoala.fi/tutkimus/luontaishoitajien-kaytto/ess/>

[4] Kilpailu- ja kuluttajavirasto: Viidestä keskeisestä luontaishoidosta viranomaisilmoituksia tuli v. 2020 vain 11 kpl. <https://www.luontaishoitoala.fi/aihe/kkv/>

[5] Analyysi ylilääkäri, dosentti Hannu Lauerman mielipidekirjoituksesta Helsingin Sanomissa 15.8.2021: *Valvomattomiin hoitoihin liittyvien riskien vähättely on epäeettistä.*

<https://www.luontaishoitoala.fi/kannanotot/hs/dosentti-aanitorvena/>

[6] Hilikka Karvonen: *Kolmanneksi yleisin kuolinsyy on karmiva yllätys.* Iltalehti. 25.1.2014.

Verkkosivu: <https://www.iltalehti.fi/terveys/a/2014012517973920>

[7] Rikoslain luvun 21 ”Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista” pykälä 5 ”Pahoinpitely” ja pykälä 6 ”Törkeä pahoinpitely”. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L21>

[8] Vuolanto, P., Kemppainen, L., Kemppainen, T., & Nurmi, J. (2020). *Täydentävien ja vaihtoehtoisten (CAM) hoitojen käyttö Suomessa*. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 57(1). <https://doi.org/10.23990/sa.80288>

[9] Betänkande: *Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap, dialog* (SOU 2019:15) https://www.regeringen.se/4961ee/contentassets/75e0d769c4be49f8b2accc1a4cb5451e/komplementar-och-alternativ-medicin-och-varld---sakerhet-kunskap-dialog-sou-2019_15.pdf
Lehdistötiedote: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/03/utredning-foreslar-forbattringar-for-de-som-soker-alternativ-medicin/>
Ruotsin CAM-hoitoja koskevan lain uudistamista koskeva materiaali on koottu Luontaishoitoalan Foorumin verkkosivulle: <https://www.luontaishoitoala.fi/cam/ruotsi/cam-selvitystyton-tulos/>

[10] Sveitsin 16.6.2017 tekemä päätös ottaa antroposofinen lääketiede, perinteinen kiinalainen lääketiede, homeopatia ja fytoterapia paikallisen sairausvakuutusjärjestelmän korvattavien hoitojen piiriin 1.8.2017 alkaen. Sveitsin liittovaltion verkkosivut: Päätös [saksaksi](#), [ranskaksi](#) ja [italiaksi](#). Sveitsin prosessista lisää tietoa Luontaishoitoalan Foorumin verkkosivulla: <https://www.luontaishoitoala.fi/cam/sveitsi/>

[11] Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>

Yhteistyöterveisin
Luontaishoitoalan Foorumi ry
Ilkka Westman
puheenjohtaja

Luontaishoitoalan Foorumi ry:n
sähköpostiosoite: [info\(at\)luontaishoitoala.fi](mailto:info(at)luontaishoitoala.fi)
Verkkosivut: <https://www.luontaishoitoala.fi/>
Facebook: <https://www.facebook.com/LuontaishoitoalanFoorumi>
Twitter: @LuontaisFoorumi